

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., féltre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítónak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hossz József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A gazdák mozgalmá a fogyasztók védelmére.

Ebben a háborus felfordulásban csak az maradt változatlanul, hogy a spekuláció berkeit nem érintette semmiféle korlátozás, sőt soha vigabban és több eredménnyel nem dolgozott az, mint épen most, mikor mindenki megadózik a háborúnak, ha nem is egyenes megterhelésekkel, hanem azzal, hogy elszendvi a spekuláció leggonoszabb termékének, a spekulációnak minden nyomorúságát. Az üzérkedő elemek, a felesleges közvetítés kalózái miután a könnyű gazdagodás nyilvános ódiumát viselni nem akarják, mindent elkövetnek arra, hogy kevés munkával, a legkevésbé kockázattal szerzett millióikhoz tapadó gyűlöletes szint magokról lemosassák. Ehhez a mosakodáshoz szappannak és törülközőnek pedig felhasználják a magyar gazda megvadását azzal, hogy tulajdonképpen a gazda az üzorsás, az adja drágán a termékeit, ők csak becsületes kereskedők, akik üzleti veszteségeket nem rakhathatnak a haza oltárára.

Ennek éppen az ellenkezője az igaz. A háborus spekuláció kinövéséi ellen nem a merkantilis testületek léptek sorompóba, a Magyar Gazdaszövetség emelte fel elsőnek tiltakozó szavát, megmutatván egyúttal

a kormánynak, a nagy közönségnek, hogy nem lehetetlen a védekezés az ilyen kalózkodások ellen. Két felterjesztése van immár a kormány előtt ennek a vezető gazdátársadalmi szervezetnek, amelyek mindegyike gyors és hathatós védelmet kér az áruuzsora, a háborus helyzetet lelketlenül kiaknázó spekuláció ellen.

Nagy bajokra kérnek orvosságot ezekben a felterjesztésekben, amelyek alatt csepenként vesztii véré a fogyasztó közönség, amelynek a legnagyobb tömegét épen a városi tisztviselői osztály adja ki, de benne van abban maga a gazdaközönség is, eddig védtelenül kiszolgáltatva annak, hogy a mezőgazdasági üzem használati cikkeinek folytonos drágítása következtében még keservesebb, még drágább lesz a mezőgazdasági termelés s csak a gazda vallja erkölcsi és anyagi kárát annak, hogy idejekorán nem vette igénybe a kormány mindazokat az eszközöket a fogyasztók és a termelők védelmére, amelyek mind megvannak Ausztria és a Német Birodalom közgazdasági és igazságszolgáltatási intézményeiben és ha nem is teljes védelmet nyújtanak minden visszaélés ellen, de elég hatásosak arra, hogy azokban az államokban a viszonyok türethetlenné ne fajuljanak, mint nálunk.

Ausztriában a császári patens emel

korlátokat az áruuzsora elfajulásának, a Németbirodalom pedig legfőbb intézkedési hatósága, a Bundesrat rendeletével szervezi a fogyasztók hatásos védelmét, messzemenő hatalmat biztosítván a községi hatóságok részére az élelmiszereknek szükség esetén való rekvirálásra, valamint a hatósági árak ellenőrzése szempontjából, sokkal jelentékenyebb szabadságvesztési és pénzbüntetések állapítva meg a kihágások hatásos megtorlására, mint aminőket nálunk alkalmazni lehet.

Ma nem engedhetjük meg magunknak azt a fényűzést, hogy ne recipiáljunk közgazdaságunkba és igazságszolgáltatásunkba, ha jónak és célravezetőnek bizonyul a két szövetséges birodalom intézkedése. Az áruuzsora és a spekulációs visszaélések mederbe szorítására, egyszerűen át kell venni ezt a patenst és ezt a rendeletet. Törvénykönyvünkön ezzel nem esik szepelő, hiszen van abban elég másolás abból az időből, amikor volt időnk az önálló kodifikációra, a patenstől pedig ne irtózzunk olyan nagyon, mert egész tömeg van még érvényben ma is a koronázás előtti rendeleteknek és patenseknek, amelyeket régen kiküszöbölhettünk volna.

Csak méltányolni lehet a Gazdaszövetség munkáját, hogy az orvoslást sürgeti és egyúttal rá is mutat arra, hogy nem

Alkalmazott közmondások.

I. Olaszok.

A közmondás tükör: aki belenéz, tanulhat belőle, mert meglátja magát is benne, ha van egy kis őszintesége. Nézzük tehát az olasz közmondásokat és gondoljuk el, mit érezhet az olasz, ha saját közmondásaiba belenéz.

„A legjobb kockajáték az, amelyben az ember nem vesz részt.” Olaszország nem akar a balkáni akcióban részt venni, hiába biztatják derék barátai. Ő tudja, hogy mi a kockajáték!

„Szemtelen és alávaló embereké a félvilág.” No, ebbe a tükörbe nézzon bele a mi volt szövetségünk! Avagy az ő poeta laureatusa, D' Annunzio!

„Aki számár és zergének képzei magát, észre fogja venni tévedését, mihelyt átugrik egy árkon.” Cadorna az Isonzónál belenézett-e ennek az igaz mondásnak tükörébe?

„Aki szép szavakkal dolgozik, az üres kánállal táplál.” Ezen az alapon vették fel az olaszok az entente-től azt a Judás-pénzt, amelynek fejében ránt támadtak.

„Veszedelemes utakon másokat engedj előre.” Törökország ellen is, albániai aspirációk dacára is. Menjenek mások elől.

„Ha okos emberek az ostobát adják, akkor ezt alaposan tessék.” Harminchárom évig okos volt Itália, mert a központi hatalmakkal tartott. Egyszer csak elkezdte adni az ostobát, amikor szövetséges dacára semleges maradt; majd annyira belezúzott az ostobaságba, hogy a semlegességnek

iszonyu árt szabott s ekkor már nem tudott az ostobaság pincelejárataiban megállani, hanem hadtámadt hű szövetségésére.

„Két gazember közül az kerekedik fölül, aki először ismeri föl a másikat.” Olaszország nem írta alá a londoni egyezményt, amely a békekötés idejének egységes és szolidáris megkötésére vonatkozik. Felismerte a „másikat” s a szabadkéz politikájával felül kerekedett bravo társán.

„Az okos embert ésszel kormányozzák, az ostobát bottal.” A bot nálunk van és nemsokára kezdjük a kormányzást, csak egy kis rendet teremtünk előbb Keleten, Suez táján s aztán jön a bot Lombardiában.

„A félelmetől a gyűlöletig csak egy rövid lépés van.” A Secolo nevű olasz lap azt ajánlja, hogy az olasz adriai gőzöskön osztrák-magyar foglyokat helyezzenek el, sőt polgári személyeket, nőket is és gyermekeket is. „Aki legerősebben fenyeget, az fél a legjobban.”

„Aki vesztéségből tanul, az sokat nyer.” Ezen az alapon Itália sokat nyert idáig is és rengeteget fog nyerni ezután is.

„Aki néplármára épít, annak háza összemollik.” Itáliában állítólag a nép kívánta a háborút.

„Jobb a néma, mint az, aki nem tud értelmesen beszélni.” Cadorna hadvezér és mégis mindig meteorológiai jelentésekkel traktálja országát.

„A verést nem mérük róffel.” A görce csaták kudarcai csak vereségek talán? De ők nem hiszik el. „Dicsérd a hegyet és maradj a síkságon.” És mégis neki mentek a tiroli hegyeknek, a Doberdónak stb. A Pó völgyében maradni okosabb lett volna!

„Minden terv rossz amelyet nem lehet megváltoztatni.” Cadorna! nézzon ebbe a tükörbe!

„Jobb egyedül lenni, mint rossz társaságban.” Azt hiszem, ezt már most igazán belátják a taljánok és szeretnének egyedül, de békében lenni.

„Rablók ritkán szegények.” Talán ezen az alapon támadtak hátra bennünket?! És hozzá bérert?!

„Hiu remény feladása biztos nyereség.” Ajánljuk, hogy kotródjanak határainkról és biztos, hogy nyerne, mert nem vesztenek több embert hiába.

„Olaj és igazság végül fent usznak.” Az igazság velünk van és mi vagyunk a helyzet magaslatán; fent usznak.

II. Magyarok.

Ha pedig ellenségeinket a magyar közmondások tükörében nézzük, a következő képeket látjuk.

„Ókor szánt a zab átá, de a ló eszi meg.” Speciális angol politika ez. Anglia felültett barátait küldi előre, a franciát a revanche cégre alatt, az orosz, szertbet a szlávág érdekének címe alatt s amíg ezek verzenek, amíg szántanak, az angol világalomal zabját művelik.

„Üres hordó hangosan kong.” Churchill ur és a muszkák hosszu háborúval fenyegetnek, pedig ők tudják a legjobban, hogy ez vesztőkre lenne; mert az angolok gyarmatai hamar fellázadnak és beigazoltják, hogy „hamu alatt van a parázs”; az oroszoknak pedig jó lesz a maga háza előtt seperi ugyanazon okból és még azért is, mert „pénzzel járják a bucsut”, már pedig nekik a kölcsön pénzük is elfogyott.

Azt a magyar közmondást, hogy „aki másnak vermet ás, maga esik bele”, Szerbia és Belgium már megtanulták. Ez azonban annyit ér nekik, mint „dögött lónak a patkó” és mint „eső után

okvetlenül kell elvérezni a fogyasztóknak az áruzsora és a háborus spekuláció hiénáinak karmai között.

Művészestély.

A veszprémi 31. honvéd gyalogezred f. hó 13-án elesett katonáinak özvegyei és árvái javára fényesen sikerült művészestélyt rendezett. Hős katonáink nem csak a harctéren veszik ki részüket a nemzet-mentő nagy munkából, hanem itthon is bajtársi szeretettel sietnek részt venni a nem csak emberi, de nemzeti szempontból is nagyfontosságú feladatból, a hősközvegyeinek és árváinak megmentéséből.

E kettős munkának válóságga szimbolikus megtestesítője volt Schrantz István százados, amikor melián a harctéren szerzett érdemei elismerésül nyert katonai érdemkeresztje és Vaskorona-renddel megjelent a színpad függőyei előtt és az igazi magyar honvédet jellemző tüzes hazaszeretettel, a hősi elzántságot éreztető érces erővel, az árván maradt gyermekek iránt érzett gyengéd részvétellel beszélt a színházat zsufolóság megtöltő fényes közönségnek e művészestély céljáról. Beszédének megdöbbentő mélységet adott az átélt szenvedések és borzalmak rettentő emléke, amely résztvevő szeretetté szépülve ott rezgett meghatott szavaiban, mikor a szent kötelességről beszélt, mely az egész társadalomra hárul azokkal szemben, aiktól e pusztító zivatarban a legnagyobb áldozatot, férjüket, apjukat követelte a haza. Az átélt borzalmas válóságga fakadó eme legmélyebb és legfőbbesegőbb emberi érzések a haza és ember-szeretet templomává avatták a színpadot, amelyen mélyen átérzett, szívből eredő imaként zendült fel az ő szavai után a magyar Himnusz.

Az est rendezéséről, műsorának összeállításáról és előadásáról is a legnagyobb elismeréssel kell szólnunk. A szenvedések enyhítésére részvétellel siető szeretet, amely megélt minden szereplő működésén, a műsorának jórészt a háború költészetének motívumaiból szőtt izléses számai, a komoly és vidám hangulatnak kellő váltakozása az egész művészestélynek valami különös, színpadon szokatlan mélységet, a szórakozásnak nemesebb színezetet adott.

A műsor, melynek nagy részét minden nem-cél érdekében fáradhatatlan műkedvelőink töltötték be, tisztán művészi szempontból is magas nívón állott. Seefranz Irénke zongorajátéka, Schädli Irénke éneke, melyet Jánossy József főhadnagy kísért zongorán, Seefranz Irénke és Vilike és Chollány József zslósok triója és különösen Seefranz Vilike bájosan előadott pár dala nagy tetszést keltettek és zajos tapsokat arattak. A Dalegyesület énekkara finom színezéssel és mély érzéssel adott elő néhány magyar dalt Gadl Sándor vezetésével. Kivülök vendégként szerepeltek: Kováts Lidia írónő, aki a beteg és sebesült lovak központi hadikórházában tett meglepően érdekes megfigyeléseiről tartott szellemes felolvasást; Palotay Árpád baritonista, aki a Bajazzóból és a Faustból adott elő egy-egy részletet és pár magyar dalt; Pallay Nusi, az operaház táncosnője, aki két művészi tancot mutatott be; Ferenczy Károly, aki nagy művészettel énekelte néhány érzelmes és trefas dalt, majd szellemes ötleivel mulattatta a tapsokból kifogyhatatlan közönséget; és Kurucz János zeneszerző, aki Palotay Árpád és Ferenczy Károly énekeit és Pallay Nusi táncát kísérte zongorán. Ezenkívül katonáink harctéri és kórházi életéből vett néhány művészi izlészel rendezett előkép tette még változatosabbá a gazdag műsort, amelynek egyes számait dr. Szalay József e. e. ő. tizedes jelentette be szellemes trefákkal és élcekkal fűszerezve. Az előképek bemutatása és a szünet alatt a 31. honvéd gyalogezred III. pótszázadának cigányzenekara játszott.

Kukorica. A város előre hirdette, hogy csöves kukoricát vásárol s mázsánként 22 koronáért adja el. Vettek is sokan s nem lett semmi bajuk, holott a maximális ár 20 K 80 fillér. Mult pénteken több veszprémi nő a piacon vásárolt csöves kukoricát. Métermázsáját ők is 22 koronáért vették. A fél- és egész mázsánként eladott kukoricát azonban keveslettek s megmérték a városi mázsán. Ekkor tűnt ki, hogy a félmázsának s az egész mázsának mondott kukorica jóval kevesebb volt. Pannászt emeltek emiatt az egyik rendőrnél s ennek jelentése folytán az ügy a rendőrkapitány elé került. A rendőrkapitány a vevőket 50—50, az eladót 100 koronára büntette meg.

A megbüntetettek az ítéletbe belenyugodtak. Tárgyalás után azonban megindult a jogkeresség folyamata s abban formálódott ki, hogy a tiszt

főügyész a városi hatóság megbízásából az ítéletet megfelebbezte. Az sincs kizárva, hogy ebben az ügyben új tárgyalást tartanak. A városi hatóság ugyanekkor intézkedett, hogy a város főügyészt a közlelemzés körébe tartozó kihágási ügyek tárgyalására megidézze. A városi hatóság a következő számadással indokolja azt, hogy a maximális áron felül adja a kukoricát. Maximális ár 20 80 K. Ennyiért veszi a város is. A novemberi tartásért rendelet szerint jár a termelőnek 50 f. Közvetítői díj számítható mázsánként 1 50 K. Vasuti szállítás 50 f., zsák, ponyva 40 f., vasutról beszállítás 50 f. Ez — ha a közvetítői díjat kivesszük is — 22 K 70 fillér. Ezek a díjak a maximális árhoz hozzászámíthatók.

Sebesültek karácsonya.

Amily gyorsan bekövetkezett ez évben a dermesztő hideg és a szép fehér hólepel borítja el szomorú, fekete földünket, oly gyorsasággal áradt szét a társadalom minden rétegében a szeretet jótékony melege és lopódzott be a meges emberi szívekbe az áldozatkészség, mikor arról van szó, hogy a szeretet nagyszerű ünnepe néikülözhetetlen jótékonyaságot elő kell készíteni.

Tejesen felesleges ma a jótékonyaságra bárkit is nagy szavakkal serkenteni, mert minél hosszabb ideig tart a háború, annival több melegség, szeretet, együttérzés és részvétel lehet fel az emberekben. Reg elmúlt, eltűnt, megszűnt már az az idő, mikor a kicsinykedés, egymás iránti türelmetlenség és hasonló, soha jóra nem vezető emberi vonások, kicsinyeknek tűnő nagy hibák voltak a vezetőök. Melegség és szeretet egymás iránt, részvét és együttérzés azok iránt, akik a háború borzalmasságai következtében a szenvedésnek és végtelen nyomornak voltak és vannak kitéve: ezek a mai társadalmi rend vezető eszméi, ezek csalják a jöleső öröm könnyeit szemünkbe.

A katonakórházban ápolat több száz beteg és sebesült, kik nekik éveknél tünő, sokakat megöszítő hosszú hónapokon miút élő szikfal állottak őrt ott, hol hazánkat és bennünket kellett védelmezni: megérdemlik, hogy öröket felülmúló módon tőtenjék gondoskodás egyelőre arról, hogy a szeretet ünnepe tőlünk telhetőleg feleddessük velük az átélt szenvedéseket és némileg kárpótoljuk őket azért, amiért őket senki a világon teljesen kárpótolni nem képes: az otthon váró szerető feleségért, gyermekeiért, szülőért, testvérért és az elhagyott otthonért.

Tejesen felesleges dicséretet és hízegő szavakat írni arról, hogy e téren mily lelkesedéssel és megértéssel viseltetik a sebesültek iránt a ka-

köponyeg". Ezeknek ugyanis Anglia-Franciaország-Oroszország úgy tanította (ludtól tanul a liba), hogy „aki másnak vermet ás, aranyat lel” és „ki korán kel, maga esik belé”. Ásatták tehát velük a vermet, aranylelés címén, pedig belesés lett a vége s a korán kelő központi hatalmak nem maguk estek bele, hanem aranyat letek: a szövetségi hűség erejével a győzelmeket és majdan a végső diadalt. Hiába akarták az igazságot véka alá rejtteni, mert azt még a tyúk is kikaparja.

Azt, hogy repülőink olasz városokat bombáznak, úgy hívják, hogy „kölcsön pphár visszajár”. Anglia támogatást ígért barátjának, Szerbiának. Eltekintve attól, hogy „madarat tolláról, embert barátjáról” kell megismerni, az angol becsületesség kilátszik abból, hogy Asquith ur ezt a támogatást csak politikai támogatásnak érteite, Carson pedig kijelenti, hogy az angol kormány eleinte tényleg nem akart segítséget küldeni. „Ember teszen fogadást, eb aki megtartja.” Később azonban meggondolta a dolgot Anglia, mert féltattól, hogy a központi hatalmak Szalonikihez érnek és — alvó róka nem fog nyulat — észbe kaptak s azt mondván, hogy „jobb későn, mint soha” megjelentek a Balkánon, Szalonikiben. Nem sok idő telik bele, hogy mi is elérjük azt a pontot bolgár barátainkkal együtt, ahol Görögországgal együtt fogjuk nekik mondani, hogy „szállj le Balázs a hirtől, nem a pénzéd ára” és akkor szük lesz nekik a Balkán.

„Más káran tanul az okos” — Belgium káran Románia. Nem akar kötelnek állni az orosz csábításokra. Egyrészt, mert „dülő fáihoz nem jó támaszkodni”, másrészt, mert „adj a tótnek szállást, kiver a házából”. Ezt egyébként Calaisban a franciák is megtanulják majd, ahonnan az angol-tót aligha megy ki magától. Azért ajánlanók Francia-

országnak, hogy „ott fujd, ahol éget”; ne Elzász-Lotharingia fájjon, hanem Calais. A szegény francia azonban — úgy látszik — „nem látja fától az erdőt” és ahelyett, hogy „utilatpól kötné a barátja talpára”, „más malmára hajtja a vizet”. Nem látják az entente tagjai, hogy az orruknál fogva vezetői őket „a tengerek ura”, hogy a világalalom gesztenyét kaparják ki neki. Ezek szegények egészen más csürben csépelnek s midőn egymásnak pénzt, tanácsot és segítséget adnak, nem tesznek mást, mint „vak vezet világtalan”. — Ugy bizony, szegény franciák! Jó lenne Pierre Lotira hallgatni és békét kötni, mert „szébb a foitos mint a rongyos” és mert „lyukas kóntónék tū az orvossága”. Hogy az angolok között is akadt, aki a békét emlegette, az azt bizonyítja, hogy „gaz közt is nő virág”. — De sajnos: „egy fecske nem csinál nyarat” és „egy fa még nem erdő”.

Oroszország Szerbia vesztén azt mondja, hogy „inkább a gyerek sirjon, mint az anyja” és mint a sánda mészáros, Stambulra kacsintgat. Amde szemet kerget szegény: „sokat akar a szarka, de nem bírja a farka”. Náluk is úgy van, hogy „több a baj, mint a vaj”. A nép hűségének foglalátja a kozák kancsukája.

„Nyugtával dicsérd a napot” — Nikita már meg is irta a nyugtát, de nem tudjuk van-e neki most olyan jó napja, hogy a nyugtát felhasználhassa. Amíg nálunk adta be a nyugtáját, addig volt mit dicsérnie. Egyébként azt, hogy „evés közben jön meg az étvágy” a fekete hegyek királya bebizonyította. Mióta a balkáni háboruban megnagyobbodott, azóta Skutari is kellene neki és Del-Dalmácia is. Alighanem megtanulja majd, hogy „aki sokat markol, keveset fog” és hogy „jóbbol is megárt a sok”. Azt, hogy „hívatlan vendégnek ajtó mögött a helye” már úgy is tudja.

Szerbiára azt mondják barátai, hogy „rossz pénz nem vész el”, „ebcsont befőrr” és nem nagyon segítik. „Lassan járj, tovább érsz” ezt úgy értelmezik, hogy ha győznének, egygyel kevesebb kuvasz jutna a konkra. — Bizony-bizony, amikor Nis annyira fel volt lobogóva, akkor a szerbök még nem gondoltak arra, hogy „mama hopp, holnap kopp”. A kis fenevad szelet vetett és olyan vihart aratot, amely elsöpri. Hja „ki mint veti ágyát, úgy alussza álmát”. Most bezeg zajait és segítségért kiabál s mert nem jön a segítség, betelik végezte. „Hosszu nyögésnek halál a vége”. Legalább úgy tudjuk, hogy „botból nem lesz borotva”, sem „kutyából szalonna”, kár volna tehát fél munkát végezni. „Addig tisd a vasat, amíg meleg.” Szerbia még meleg.

Göllöncsr Elek.

GONDOLATOK.

Aki folyvást a külvilágban jár, annak belső világa pusztá és üres marad.

Ha magunk nem készülünk a halálra, a természet készít el reá bennünket az öregség vagy betegség által.

A vitatkozás kápráztatja az elmét és akkor nem képes az igazságot tisztán megismerni.

Ami teremtvé van, az többé meg nem semmisül, hanem örökké lesz: az anyag változva, a szellem változatlanul.

A mulandóság minden földi dolognak köztömetetője.

tonakórház önkéntes ápolónői kara, felesleges különösen akkor, mikor egész eddigi munkájukból közismert, hogy határt nem ismerő nemességel és önfeláldozással igyekeztek és igyekeznek mindenkor segíteni a szenvedő hősökön. Nemes szívük és tettük mellett legjobb bizonyíték maga az eszme és az, hogy heteken át, minden délutánjukat feláldozva, hangyaszorgalommal készítettek a kosarakat, pipere-cikkeket, öltöztettek és diszizettek babákat, hogy mire az árusításnak meg kell kezdődnie, elegendő cikk álljon a vásárolni és jótékonytárgyakat kívánó közönség rendelkezésére és lehessen elegendő tárgy között válogatni. Egész heten át szorgalmasan dolgoztak és rendeztek az üzletben, hogy a megnyitás napjára teljesen elkészüljön.

Nem nagy lármával, a legnagyobb csendben készültek a megnyitásra, egész reklámjuk csak abból állott, hogy minden este kivilágították az izlésesen rendezett kirakatot, hol sok különféle kosár, szépen feiöltötöttetet baba, zsákmányolt orosz alumíniumkulacsból készült hadigyerű és sok minden más volt felhalmozva. A kirakat vonzott és minden este leszorította a járdáról a sétálókat a nézők sokasága.

Szombaton délután 4 órakor nyílt meg az üzlet. Röviddel a megnyitás után az ott levő 300 kosárka közül körülbelül 100-at eladtak. Lapunk zártakor az árusítás nagyban folyik és a künn várakozó, vásárolni kívánó közönséget a kis üzlet nem képes befogadni.

Érdekes a vásárló közönség jellemzésére, hogy többen voltak, kik kiválasztották a nekik tetsző kosarat, nem érdeklődnek azok ára iránt és 10 koronával járulnak hozzá a sebesültek karácsonyi ajándékának beszerzésére szükséges összeghez. Vettek kosarat szakettos, cilinderes urak, ott azonban telerakatták a magukkal hozott cukorkákkal, az elővásárolt hölgyek kényes ízlésére bízták a csokor piros szegfűnek a kosarra való erősítését és nem egy helyen szerzett nagy örömet a szép kosár, jó cukor, a mindennél szebben beszélő és vallomást tevő kis virág. Nagy urak mellett szerényen húzódt meg az ajtó mellett egy pöttömnyi, alig öt éves, kócolt haju leányka, rameresztette nagy fekete szemét mindenre, ami az üzletben van és bájosan szepege mondja: néni kérem, van 5 krajcárom, szeretnék én is kosarat venni.

Oly nagy az érdeklődés a szép kosarak iránt és annyira látszik mindenkin, hogy szívesen adakozik a kosár árán feülni is, mert meg tudja érteni mindenki azt a nagy célt, melyet a kis bolt szolgál, hogy a jelek után itélve, vasárnap délelőtt, mikor az üzlet nyitva lesz, az egész készlet elfogy és az érdeklődőknek pár napig várniuk kell, míg a kórházból megint kikerül vagy 100 csinos kosár.

Eddig több adomány érkezett be úgy pénzben, mint elővásárlásra alkalmas tárgyakban és úgy a szíves adakozókat, mint a kosarvételnél feülfizetőket a jövő héten fogjuk kimutatni.

Az önkéntes ápolónők ezután azon ismételt kéressel fordulnak a város közönségéhez és kereskedőhöz, lennének vásárok árusításra alkalmas tárgyakat és cikkeket adományozni s azokat a polgári és kereskedelmi iskolában lévő tartalékkórházba küldeni. Minden adományt köszönettel fogadnak és minden adományozó a legkisebb adományával is nagy jótettet cselekszik.

Az ételmezés — közel és távol.

A kormányhatóság a főbb élelmicikkek árának maximálásával törekszik gátat vetni a túlságos ármelegedéseknek. Ujabbban a husárak felhajtását azzal szándékozik ellensúlyozni, hogy maximálta a takarmányemlék árát s elrendelte azok rekvirálását. Sőt máj lapok már a sertésus és a zsír árának közeli maximálásáról is beszélnek.

A kormánytervezések nyomában a városok is keresik az árengyhítős s nagyobb piaci forgalmat hozó módokat. Egyik helyen árat maximálnak s szigorú végrehajtásról gondoskodnak. Másutt szabad ár mellett óhajják elérni a forgalom emelkedését s a drágaság enyhítését. Az eredmény problematikus. Itt az egyik mód sikerült, ott a másik, amott meg egyik sem s tovább folyik a kísérletezés, meg az árak felhajtása. E sorok helyességét közeli s távoli példák bizonyítják.

Pápa a deveszéri uradalomból tavaly 1 kor. 30 fillérért kapott halat. Az uradalom az idén az ár 3 kor. 20 fillérre emelte. A város közéleti bizottsága ezt az ajánlatot nem fogadta el.

A város Romániából hozott birkák levágá-

sával is kísérletezett. Ez sem vált be, mert az ár túl magas volt.

A listellátást az eddigi vállalkozóktól Spitz Márk vette át. A listá ára most 4 fillérrel drágább lesz s a listiroda költéseivel sem járul. A városi főjegyző indíványára a város 40—50 wagon tengerit vásárol s eladja azt állatetésre.

A Pápai Hírlap szerint a rendőség komolyan vette a maximális árat. Sok eladót az árak megtartására kényszerített anélkül, hogy abból baj lett volna. Az eladó is megkapta a magáét, a vevő sem fizetett rá.

A Pápai Lapok pedig így ír: „A héten új maximális árat megállapított plakátok jelentek meg. Az új árak csaknem kivétel nélkül emelkedést mutatnak a korábbi árakhoz képest, ami magában sem kellemes, de a legtöbb baj az, hogy a rendkívüli részletes árjegyzékben nincs egyetlen cikk sem, amelyet — csupán véletlenségből is — meg lehetne a piacon kitűntetett „maximális” árért kapni.”

Kaposvárott a piaci rendet polgárőrök tartották fenn. Szereplésük alatt a piaci áru egyre fogyott. Utóbb maga a polgárőrség is megszűnt. Erre vonatkozólag ír a Somogyi Hírlap egyik cikkirója Van baromfi a piacon s Megszűnt a piaci háború címmel a következőképpen: „... hogy igazam volt, a következmények fenyesen igazoltak. A tegnapi hetivásáron (mult hétre vonatkozik) bőven volt szarvas apróság, sőt tulzsárnyalta a szükséglet. A „de mortuis nil nisi bene” elvével fogva nem fejtetem, hogy a polgárőrség hiánya javított-e és mily mértékben a piaci helyzetet, csak azt konstátalom, hogy a kaposvári gazdaasszonyok a legnagyobb meglepedés hangján nyilatkoznak a „polgárőrmentes” piacról, ahol van csirke, liba stb., ellenben nincsen láma, szitkozódás. De nem baj, földolog, hogy ennivaló legyen!”

A komáromi piaci drágasággal az Alkotmány szerdai számában foglalkozik. Kiküldött tudósítója beszámoló bőséges tapasztalatairól s hatósági személyek nyilatkozata alapján sorolja fel a drágaság okait. A hatóság teljes erejével küzd a drágaság ellen, de eredménytelenül. Dr. Kiss Gyula, a K. L. szerkesztője azt állítja, hogy a piaci árak természeténél fogva az árak maximális formákhoz való kötését. F. Szabó Géza polgármester pedig így nyilatkozik: „Nem nagy termelő vidékünk van. Kincstári birtok vesz körül bennünket. S ha mérszebb vidékről hoznak is árut, megveszi előlünk a katonaság. Megpróbáltuk, maximáltuk az árakat, de az még rosszabb volt. Egyáltalán nem hoztak árut a piacra. Kénytelenek voltunk szabadjára engedni az árakat.”

Az ilyen helyen igazán alig lehet más orvos-ság, mint — a rekvirálás.

A gyermek.

Az angolok azzal fenyegetőznek, hogy nekik kiapadhatlan embertartalékaik vannak gyarmataikon s ők e szerint éveken át kibírják a háborút. Az, hogy ezt a fenyegetést hogyan tudják beváltani: kétséges, mert például az indusokat — az egy gurka törzset kivéve — máig sem merték a katonásdira megtanítani. Ugy vannak legtöbb gyarmatukkal, mint a medvétáncollató a medvével. Félnak, hogy a medve meg ne kócolja a vért, mert akkor legközelebb kapja a gazdája vért. Nem valószínű tehát, hogy ezeket az embereket, akik fegyvertelenül is mérnek forrongani, Anglia fel merné fegyverezni.

Az azonban bizonyos, hogy az embernek soha se volt akkora értéke, mint jelenleg van és különösen, amilyen fog lenni a jövőben. Erre célzott Churchill (Csőrcsi; de jó volna a csőret elcsillapítani!) az angol parlamentben. Ezt lehet kiolvasni a D' Annunzióknak nevezett olasz iparlovag azon kijelentéséből is, hogy ez a világháború nem az örök békének kovácsműhelye, hanem egy nagy világdramának csupán első ciklusa, amely több ciklusban megismétlődik. D' Annunzió ur sok rossz költeményrel és mérhetetlen botrányokkal gazdagította a világot. Turris eburéának nézte a nőt és csinált soha ki nem fizethető adósságokat. Idáig csak ehhez értett. Jósolata tehát nem kell, hogy megijesszen.

Ezekből a jósolatokból és fenyegetésekből azonban minden államnak, amely jövőjét biztonság akarja tudni, tudnia kell azt is, hogy mily fontos, szinte a legfontosabb dolog: a gyermekek dolga, hogy t. i. sok, minél több és minél egészségesebb gyermek legyen.

Ezek a mi embertartalékaik, akikre bizton számíthatunk, ha a sacro egoismo hirhedi köllő-jének, a fentebb nem tisztelt D' Annunzió urnak jóslata beválna és még több háborút, is zuditanának rák a megháborodott ellenfeleink. És ez az embertartalék biztos, megbízható erő; nem olyan, mint amilyenekről amaz angol csőre hápog. Ezek a saját hazájukat fogják védeni és nem lázadnak fel. Am a Churchill ur tartalékjai már is lázadnak és a ferdeszemű japánok gondoskodnak róla, hogy még alaposabban igyekezzenek lerázni magukról az angol igát. (Azt csak mellékesen említjük meg, hogy Ausztrália északi része tele van japánokkal, akik alig várják az alkalmas pillanatot arra, hogy Japánhoz csatolják ezt a részt. Hozzon csak katonát onnan Anglia!)

Az az állam, amelyben a gyermekvédelem a legfejlettebb, a legerősebb is. A Német birodalomban az „egyke” ismeretlen fogalom s a gyermekvédelem ép olyan német tökéletességű intézmény, mint minden, amit ott szerveznek. Ez előtt 5—6 évvel volt a Német birodalomnak 30,000,000 gyermeke. Vagyis 10 millióval több volt a gyermek, mint Magyarország egész lakossága. És az eredmény az, hogy ilyen állam győz minden harctéren s övé a jövő is:

A mult héten a kir. törvényszéknél tárgyalat bűnügyek a gyermek jegyében születtek.

Az egyik eset az, hogy a Fenyves-utca egyik lakásából egy két éves, puffók kis fiugyermek az az anya és esetleg másnak a gondatlansága miatt is a Sédbe esett és belefuladt. Abban a házban, ahol ez történt, a tulajdonoson kívül 5 család is lakott; volt ezek között olyan is, amelyiknek 10 gyermeke van. (Istenem! ha minden magyar családnak 10 gyermeke volna!) És a házigazda az udvarnak Sédre néző oldalán a kerítésre még se tett kaput. A kis fiu belesett a Sédbe, belehalt s az anyát gondatlanság miatt megbüntette a bíróság. A házigazda azért került el a büntetést, mert nem bizonyult be, hogy a kapunyíláson esett a vízbe a gyermek; ugyanis volt adat arra is, hogy a gyermek az utcára is ki tudott mászni és az is meg lehet, hogy a Litz-ház melletti közlénél esett a vízbe.

Figyelemre méltó azonban az is, hogy az illető házigazda az eset megtörténte után mindjárt csináltatott kaput. Hatósági parancsra-e, vagy a nélkül: de 7 éves mulasztását csak akkor pótolta, amikor egy szivet facsaró tragédia durva figyelemzését már nem ereszthette el a füle mellett. Felvetjük a kérdést: nem volna-e kívánatos, ha minden házat, ahol gyermekek vannak, — de különösen a Séd partján levőket — átvizgálna a hatóság és a háztulajdonosokat mulasztásaiknak azonnal való pótlására utasítaná.

A másik eset az, hogy egy cselédlány első gyermekét a gyermekmenhelybe adta s a gyermek a gondozó szülönél néhány hónap mulva meghalt. Midőn második gyermeke is megszületett, ezt már nem adta gyermekmenhelybe, hanem maga keresztelt neki gondozó szülőt, akinek havonta a béréből 20, utóbb pedig 14 koronát fizetett. Bekövetkezett az irtózatos drágaság és az anya atól félt, hogy a gyermek nélkülözni lesz kénytelen. Lópott tehát a gazdájától élelmiszereket. Bármily nemes intenció vezette is az anyát, a bíróság megbüntette, mert a bíróságnak is a törvény parancsol és a végszükség esete nem forgott fenn.

Nem győzzük eléggé hangsúlyozni a gyermek-és gyermekvédelem kérdését. Amikor nemzetünk színe-virága gyilkos harcokban a hazát és így minden itthon levőt is — véde, pusztul és száma napról-napra a dolog természeténél fogva apad, akkor az itthon levőknek minden kötelességüket, tehát a gyermekvédelem iránti kötelességüket is fokozottabban mértekben kell teljesíteniök. Az is kötelesség, hogy megértsük a gyermekvédelem fontosságát! Ha pedig megértettük, akkor számtalan dolgot talál mindenki, amely ezzel a kérdéssel összefügg és amely hasznos, kívánatos, sőt megtevése kutya kötelesség.

Segítsük és helyezzük el a hadiárva-kat! Gyűjtsünk ingyentartásra vállalkozó jötevőket és örökbe fogadók s adakozunk a hadiárva javára! A jötevők nevei Veszprém vármegye árvaszékének adandók tudomására, a kegyes adományok pedig „hadiárva részére” megjelöléssel a veszprémi m. kir. adóhivatalhoz küldendők.

Használjunk hadiségély-bélyeget!

Falusi termelők a városi fogyasztókért.

Veszprém városában már a békében napról napra emelkedett a drágaság. Az egyre nyomasztóbbá váló megélhetési viszonyokat a most dúló világháború még fokozottabb arányban emelte.

A háború okozta általános élelmiszerdrágaság a városok lakosságát érinti legsúlyosabban, de azok közül is az allandó javadalmazású tisztviselők és más értelmiségi osztályhoz tartozó egyének tudnak legnehezebben védekezni a nagy ár-emelkedések ellen.

A gazda, iparos és kereskedő megtalálja számítását a mostani drága világban is. Terményeit, készítményeit drágábban értékesíti s a drágaság okozta több kiadásait áthárítja másra, bevételét fizeteti meg. De nem így a fixfizetésű élők tisztviselő, továbbá ügyvéd, orvos, katoná és tanár. Ezek készítményéből, vagy ügyvédi, orvosi, tanári praxisukból élnek. A tisztviselők fizetése a háború alatt nem emelkedett, az egyéb értelmiségi osztályhoz tartozó egyének jövedelme sem szaporodott, az ügyvédek plane felére redukálódtak.

Sokat anekdoták, gyűlések már a hatóságok, a fogyasztók a nagy drágaság méréklése érdekében, de kevés eredménnyel. A hatóságok maximuma az élelmiszerek árát, éber figyelemmel ellenőrizték a városi piacot, de ezen intézkedések inkább kárára voltak a közlelmezésnek, mint hasznára. Az élelmiszerárak maximalása azt eredményezte, hogy a termelő nem hozta az árut a piacra, a megijedt fogyasztó pedig maga kereste fel a termelőt a közeli, sőt a távolabbi falvakban is s a terményekért minden követelt árat megadott. Ezek után a fogyasztók szidták, átkozták a gazdákat. Elismerem, hogy hibásak voltak részben a gazdák is. De ha helyébe mennek a falusi polgárnak, felkínálják neki a rendkívüli árakat, bizony nem utasítja az azt vissza, hanem természetesen kap, elbizkodott teszi az, hogy az úri-nép felkeresi portáját és könyörög a tojásért, a baromfiért, a tejért és a felhajtott árakat már le nem szállítja.

Igaz, hogy a drágaság főoka a lelketlen közvetítő kereskedelem üzérékése, de el kell ismerni, hogy oka a drágaságnak maga a fogyasztó közönség is, mert az árfehlajást türelmetlenségük, nélkülözni nem tudásuk, szervezatlenségük okozta.

Szervezni kell a társadalmat, össze kell hozni az érdektársakat, csak így segíthetünk a közlelmezés bajain.

A fogyasztó és a termelő az említett érdektársak. A közös érdekeket a fogyasztó és termelő közötti erős kapcsolat valósíthatja meg.

A városi fogyasztók alakítsák meg közös erővel, egyetértéssel, tömörüléssel a fogyasztók szövetségét, ezzel szemben pedig szervezni kell a gazdák terményértékesítő szövetkezetét.

Ezt a kapcsolatot könnyű létrehozni a két érdektárs között. A fogyasztók, de elsősorban a tisztviselők és az értelmiségi osztályhoz tartozók szervezkejenek. Alakuljon meg a tisztviselők fogyasztási szövetkezte; és az így szövetkezett érdekcsoportot támogassa a városi hatóság. A vármegyei gazdasági egyesület pedig teremtsen meg az összeköttetést a városi fogyasztó és falusi termelők között.

Nagy és fontos szerepe lenne ezek akcióiban egy város vezetőségének, valamint a vármegyei gazdasági egyesületnek is. A város vezetőségének hivatása volna elsősorban a tisztviselőket, ügyvédek, tanárokat, orvosokat, tanítókat egy erős szövetségbe csoportosítani. Módot nyújtani a szövetségbe tömörült fogyasztó polgároknak az élelmiszerek és egyéb szükségleti cikkek beszerzésének megkönnyítésére és oly módon, hogy átengedne a fogyasztóknak egy hatósági kiárúsító helyiséget és elvállalná a fogyasztók részére az élelmiszerek árusítását.

Nagyon természetes, ezt közvetítési jutalék nélkül tenni a város, mert ma nem az a cél, hogy a városi közvagyon szaporodjék, hanem az, hogy a város egyes polgárainak jólétét, megélhetését előmozdítsuk.

Most következik a vármegyei gazdasági egyesület szerepe. Az egyesületnek meg kell alakítani a falusi termelők értékesítő szövetkezetét. Ugy gondolja ezt az egyesület megoldani, hogy felkérné a termelő gazdaközönség minden egyes tagját, miszerint oly termelésének lejegyzését, melyek közfogyasztást, heti és piaci árut képeznek, jelentésként be az egyesület vezetőségének. A bejelentéssel egyidejűleg az eladásra felajánlott cikkek közül mintát

is küldjenek és jelentésként be az eladásra bejelentett élelmiszerek árát és mennyiségét s jelöljék meg a szállítási időt.

Különös fontosságot tulajdonítok annak, hogy az uradalmak, vadászterületek bérleti a leltőft vadnak ne a nagy haszonra dolgozó vadkereskedőknek adják el az idén, hanem jelentésként be az eladásra kerülő vadmennyiséget az egyesületnél s az egyesület azután kiössza a fogyasztók között az uradalmak és vadászterületek bérleti által megszábott áron.

A város közlelmezésében szerepet szántam a vármegyében levő halastavaknak is, mert, ha a jutasi, a devecseri és bakonymagyarszombathelyi halastavak tulajdonosi haltermekait a városi fogyasztóknak, nem pedig a halkereskedőknek adják el, milyen nagy segítése lenne ez a közlelmezésnek.

Veszprém város lisztell való ellátása is ezen az alapon lenne már biztosítva a jövőre. A Gazdasági Egyesület jó előre biztosítani fogja a város részére azt a gabonamennyiséget, amely a fogyasztók liszt szükségletét fedezi, így a legfontosabb s ma a legnehezebb élelmiszertétel is meg lesz oldva.

A gazdák által felajánlott élelmi és hazartási cikkek a fogyasztók szövetségéből alakult bizottság és a városi közlelmezés bizottság rendelkezés alá kerülne. Alakulna egy szervező bizottság is a tisztviselőkből, ezeknek a feladata volna az alapszabályok, a fizetési módok a felelőség megállapítása.

Veszprém város derék és agilis polgármestere már eddig is hasznos intézkedéseket tett a közlelmezés bajainak orvoslása érdekében, bizonyára e terv megvalósításának is előharcosa lesz! Csakis ily szöveteleti vagy társulási formában segíthetünk magunkon, így talán, ha meg nem is szüntethetjük, de mérsékelhetjük a nagy drágaságot.

Sokan kétségbe vonják, — legutóbb egy veszprémi újság is — hogy a gazdaközönség segídeként nyújtana a városi fogyasztóknak. Nem akarják elhinni, hogy a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület hasznos és nemes intenciójának eredménye lenne és azt jövendelik, hogy pusztába kiáltó szó lesz a gazdák fülébe, az egyesület felhívása, talán egy gazda sem fogja felesleges terményeit az egyesület útjain a fogyasztóknak felajánlani.

En ismerem a gazdákat és biztosan tudom, hogy tettel, cselekedettel cáfolják meg ezt a vádat. Ismerem a nemesen gondolkodó egyházi javak és főúri uradalmak tulajdonosainak hazafias jóindulatát és tudom, hogy a nagy uradalmak fognak jó példával előljárni. Egy nagy uradalomnak nem érdeke, hogy háromszorosa emelje föl most a vadhus, zöldség vagy gyümölcs árát, nem is akad vármegyénkben nagy gazda, aki a nép inséges helyzetét akarná kihasználni jövedelmi gyarapításra! Hisz ezen nagy és gazdag uradalmak tulajdonosai évszázadok óta támaszai, segítői voltak a népeknek, hát most hagynák el a nemzet népét, a hosszú és véres háború közepette? A háborút vagyonszerzésre, meggazdagodásra használnák fel? Ezt nem tessék; majd a sokat valóit gazdaközönség bebizonyítja, hogy nemesen gondolkodik és szülködők embertársai segítségére siet.

A közlelmezés nehézségein segíthetnek a szigorú hatósági intézkedések is, de a falusi termelők és városi fogyasztók szövetsége, ha meg is alakul, ezenkívül még fontos dolgokat valósíthat meg a városi vezetőség.

Polgármesterünk már felállította a városi hűvágót. Bizonyosan tovább megy érdemes tevékenységében és nagy súlyt helyez arra, hogy a tavasszal a Séd mentén kerteszei telepeket létesítsen. Most volna az ideje, hogy a város egy nagyobb szabású baromfitermesztőtelepet állítson fel. Egy ilyen telep, ha elegendő keltetőgéppel dolgozik, aránylag kevés munkaerővel képes annyit baromfit termelni, hogy ellensúlyozni tudja a hiányt és leszorítja a piaci árakat. Üdvös volna még egy jéggyár és kenyérgyár felállítása is.

A tüzelőanyag biztosítása ma nehéz feladat. Drága a tüzifa, állítólag a fuvar drágítja meg. Véleményem szerint ezen is lehet segíteni. Ha a város mint erdőbirtokos, a káptalani és püspöki uradalmak közös feltérjesztési intézések a honvédelmi, illetve a hadügyminiszterhez az iránt, hogy a tél folyamán a Veszprémben és vidékén elhelyezett tüziferőtelepek loval a környékbeli erdőkből a tüzifát fuvarozzák be Veszprémbe, mennyivel olcsóbb lenne a fogyasztóknak a tüzifa! A hadvezetőség ezt a kérést teljesíti is, hisz azért

hiányoznak fogataink, mert bevonultak katonai szolgálatra.

Remélem, most nem marad abba ezen megkezdett akció, tervem megvalósítását elősegíti ugy Veszprém város fogyasztóközönsége, valamint a vármegyei gazdátársadalma.

Ha megalakul a fogyasztók szövetségével szemben a termelők értékesítő szövetsége, ugy ez a fontos és hasznos szervezetenem csak a háború alatt, hanem továbbra a békében is fenn fog állani, sőt évről-évre fejlődik, tökéletesbedik ugy, hogy az élelmiszerdrágaság leküzdése véglegesen megoldást nyer. Mindenesetre ezt a kezdeményezést csakis a termelő gazdák jóakarata valósíthatja meg.

K. E.

H I R E K.

— **A káptalan adakozásai.** A káptalan a háború által okozott drágaság enyhítésére, nyugdíjas gazdatisztjei és kegydíjas csefedei között **ötezeröt száz** koronát osztott ki. A veszprém-városi szegényeknek tüzfifa- és cipősegély címén **1300 koronát** adományozott.

A 31. honvéddalozozred harcban elesett katonái árváinak segélyezésére **300 koronát** utalványozott.

A bolgár vöröskereszt-egyesület kiadásainak fedezésére **200 koronát** adott.

— **A veszprémi Oltáregylet közgyűlése.** A veszprémi Oltáregylet múlt vasárnap *Jankovich-Bécsán* Endréné elnöknő vezetésével népes közgyűlést tartott. Megnyitó szavaiban a tagok figyelmét az Oltáriszentségre hívta fel. Ez a forrás, melyből szeretetet meríthetünk, vigyünk oda mindent, mert ott minden bánat kikristályosodik. Ott kérjünk sokat, hogy adhassunk még többet.

Az egyesület vezetősége beszámolt aztán a tagok háborus működéséről. Mikor a fegyver ropog és ágyu dörög, az egyesület ugy látja, hogy akkor helyezkedik a viszonyok kívánta helyzetbe legmegfelelőbben, ha munkásságát a sebesült katonák javára fordítja. Ezért az urnók szívesen kivették részüket abból a munkából.

Készítettek a férfneműt beteg, a melegruhát harcra induló katonáink számára. Az egyesület régebben hozott e célra megfelelő anyagot. Most az új munkaév kezdetén, anyagi erejéhez mérten, ismét hozzálat e munkához. Mellette az egyesület segítséget kíván nyújtani a Felvidék elpusztult templomainak egyházi felszerelésekkel.

Az egyesület alapítójeit hadiköltősn könyvnybe fektette, hogy ezzel is szolgálja a hazafias ügyet. Elhatároztak továbbá, hogy minden évben alkalmas időben lelkigyakorlat tartassék a tagok számára. — Elnöknő felkérésére megjelent a közgyűlésen *Blazsovich Jakó* pápai bencés tanár, aki a tagokhoz magas színvonalon tartott előadásban mutattott rá az Oltáriszentségre, mint az élet forrására. Az elismerésnek spontán megnyilatkozása, mely szavait kísérte, mutatták, hogy eltalálta a helyes utat a szívekhez. Számadási és egyéb egyesületi ügyek tették még a közgyűlés tárgyát.

— **Erzsébet-nap.** A veszprémi tanintézetek múlt pénteken is kegyelettel ünnepeleék, a kegyes szívű nagy királyné emlékezetét. A nemzeti védelem harcias napjaiban még nagyobb csodálattal s tisztelettel adózott a tragikus sorsú királyasszonynak, aki életében áldott jó lelkevel, hozzánk ragaszkodó szerető szívével oly sok s meleg ragaszkodást tanusított a magyarság hazaszerető, nemzetvédő törekvései iránt. Szobrát mindkét este villamos fény övezte s a város koszoruja díszítette, dicső emlékét pedig időtlen-időkig a magyar nép hálás kegyetele ragyogja be.

— **Esküvő.** Győrke György honvédszázados t. hó 16-án vette oltárhoz bonyhádi *Percei Margitot*. Az esküési szertartást dr. *Rudányi Viktor* püspöki titkár végezte a Károly-templomban.

— **Katonai kitüntetések és előléptetések.** A királyi Öfelsége elrendelte, hogy *Ziegler Gyula* t. honvédtüzér tábóri ágyszerepdeli főhadnagynak, *Berki István* 31. honvéd gyalogszerepdeli tartalékos hadnagynak az ellenség előt tanusított bátor magatartásáért legfelsőbb dicsőítő elismerése tudtul adassék.

Másodosztályú virézségi ezüstérmét a következő házezredünkhöz tartozó altisztek és honvédek kapták: *Gyesszd Vincze* 3. ad osztályú fegyvermester,

Vanya János és Gábor Ferenc honvédek, továbbá Hrabanek József 7. honv. tábori ágyuzeszedbéli tisztí szolga.

Bronz vitézségi éremmel ezeket tüntették ki: Kozma István szakaszvezető, Tar István tizedes, Nagy János őrzető, Fekete József és Olláry Imre honvédek.

— **Eljegyzés.** *Ruzsicska* Béla, m. kir. honvédtüzér százados I. hó 17-én tartotta eljegyzését *Juraszék* Sáriával, Juraszék János törvényszéki elnök kedves leányával.

— **Házasság.** Dr. *Ribó* Zoltán nagyszobeni m. kir. pénzügyi fogalmazó ma, f. hó 21-én vezeti oltárhoz az Angolkisasszonyok templomában *Szemeréy* János helybeli kereskedő leányát, *Irent*. Régi munkatársunk frigyére mi is a jó Isten áldását kérjük.

— **Közgyűlés.** A veszprémi Dalegyesület f. évi november hó 21-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor tartja rendes évi közgyűlést a kir. járásbíró-ság 12. számú helyiségében, amelyre pártoló és működő tagját ezután is meghívja az Elnökség.

— **Adomány.** A Veszprém-városi kórház részére a következő adományok folytak be: Kránitz Kálmán felszentelt püspök 1 zsák és 1 véka alma, veszprémi Vörös Kereszt Egyesület 120 drb. zsebkendő, 60 pár harisnya, Strenner Jánosné 1 drb. kerekese betegelő kocsit. A kórház igazgatósága a fenti adományokért ezután is hálás köszönetét nyilváníti.

— **A 7-es tüzérezred parancsnoksága** arról értesítette a várost, hogy mezőgazdasági munkák végzésére magánegyeneknek fogatokat bocsájt rendelkezésére. A legénység után személyenként és naponként, ugy szinten egy-egy ló után is naponként 3—3 korona költséget számít. Ez az intézkedés teljes elismerést és méltánylást érdemel.

— **A 31-esek árva-estélye.** A rendezőbizottság kérelmére készségesen közzétesszük a bizottságnak az alábbi köszönő és elismaroló sorait: A veszprémi 31. honvéd gyalogezred övegyeinek és árváinak segítő-alapja javára folyó hó 13-án a városi színházban megtartott művészeti fényes anyagi sikere tanubizonyossága annak, hogy Veszprém város lakossága a háziezrednek eme benső ügyét mily szeretettel karolta fel, Bizonyosságtétel emellett, hogy ezt a nemes ügyet ugyszólván szívvel-lélekkel magáévá tette. Az estély tiszta jövedelmeként 4275 korona 88 fillért juttatott a rendező-bizottság a nevezett alap kezeléséhez. Ez a bizottság az árvák nevében ezután fejezi ki köszönetét azoknak, akik megjelenésükkel a sikert létrehozták és azoknak, kik szíves közreműködésükkel a művész-estnek művészi sikerét biztosították. A rendező-bizottság köszönetét fejezi ki Pally Nuszi és Kovács Lidia urhölgyeknek, Kurucz János, Palotay Árpád, Ferenczy Karoly és dr. Szalay József fővárosi művészeknek elsőrangú előadásaiért; Pettkö Zsigmond főgimn. tanár úrnak az előképek összeállításáért és rendezéséért; Seefranz Irénke és Vilike, továbbá Schádl Irénke urleányoknak kiváló zene- és énekelőadásaiért, valamint Kovács Józsefné urasszonynak, Schmidt Mara, Csomasz Kató, Stubenvoll Lyanna, Hermann Susike, Ivánffy Manczi urleányoknak az előképekben való bájos közreműködésükért; ugyszintén a veszprémi dalrda kiváló férfi együtteséért; végül Illes Manczika, Kőszeghy Szidike és Mariska, Elkán Manczika és Perczel Marienna urleányoknak szíves fáradozásukért.

— **Tisztviselőink figyelmébe.** A Veszprém-vármegyei Gazdasági Egyesület agilis titkáranak tollaláb figyelemre érdemes cikkelyt közlünk mai számunkban. Feleleveníti az egyesület régi tervét: a gazdaközönység s a tisztviselők kölcsönös érdekeinek előmozdítását. Tömöríteni szándékozik a gazdákat közös értékesítésre a városi lakosság, különösen pedig a fixfizetésből élő családok javára. Szép szociális s nemzetgazdasági vonatkozásban is dicsegetre méltó törekvés ez. Ajánljuk a veszprémi tisztviselők figyelmébe. Bizonyosra vesszük, hogy a cikk komoly szándéka visszhangot ébreszt s szövetkezésre buzdítja a tisztviselőket is.

— **A város sertésel.** A város sertésállományából eladott Bécsbe százhusz darabot, elő sulyban kg.-ját 5 K 27 fillérért. Az eladásra kényszerítve volt, mert a kész sertésekre a helyi fogyasztásnak nem volt szüksége. A város helybeli fogyasztóknak is ad el hizott sertést, kg.-ját 4 K 90 l.-jével. A város is ennyitért vette. A husszékben is leszálította a sertésus, szalonna, háj árát kg.-kint 20 fillérrel.

— **Karácsonyi szeretetadományok gyűjtése.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter az összes iskolához felhívást intézett, hogy a tanulóifjúság, miként a mult évben, ugy az idén is gyűjtsön maga között a harctéren levő katonák karácsonyára. A begyűlt összeget november 30-ig egyenesen a Hadsegélyző Hivatalhoz (Budapest, országház) küldjék. Az iskolai feltes hatóságokat csak arról kell értesíteni, hogy mekkora összeg folyt be az egyes iskoláktól.

— **Villanyvilágítás.** A villámstelep áramszolgáltatása mostanában ismét sok panaszra adott okot. Eggyel több ok arra, hogy nehezen járjuk a városi izzékelést. Az új nagy gépegyesget már szállítják s szerelik részletekben. Karácsonyra, vagy legkésőbb ujév napjára már a város szolgáltatja az áramot.

— **A Veszprémmegyei Takarékpénztár** hathatósan közreműködött a III. hadikölcsön sikere érdekében is. Felelő szánegyenkilenc tételben 501.900 K-t jegyeztek. Maga az intézet harmadik jegyzését megoldotta 30 ezer koronával s ezzel az eddigi kibocsátásra negyedmillió koronát fordított. Az intézetnél a három hadikölcsönre összesen 1 millió 200 ezer koronát jegyeztek.

— **Egy község példaadása.** Messze esik ide Nezsider, de szép példája közel hozza, mert szárony száll minden jó cselekedet, mely rendkívüliségevel követésre buzdít. Ennek a községnek képviselőtestülete olyan határozatot hozott, amely gazdag, nagy jövedelmű városok jegyzőkönyvébe is fényességgel díszelgének. Drágasági pótlékat adott az összes községi alkalmazottaknak, tanítóknak. A nyug. kántortanító nyugdíját *kétszeresre* emelte holta napját. Megajvitotta a mindenkorai káplán fizetését is, amit másutt egyházi kézből várnak. Sok ilyen intő példa megtanítana a magyar községeket, hogy a pap, községi tisztviselő s tanító egész életén át a község népének erkölcsi s anyagi javára munkálkodjék, illő is tehát, hogy azoknak tisztessé megélhetéséről maga a község gondoskodik.

— **A pót század hadikölcsöné.** A 31. h. gyalogezred I. pót százada 1700 koronát jegyzett a 31-es honvédek árvái javára. Ékesen szóló bizonyossága ez a meghalt hősök emlékezetét megbecsülő s anyagi áldozatra is kész, lelkes bajtársi szellemnek. Ugyanez a pót század még 2500 K-t is gyűjtött az említett árvaalap javára. E szép siker *Pintér* Aladár százados buzgó fáradozásának eredménye.

— **A kislődiek hadikölcsönjegyzése.** A *kislődiek*, plébánosuk, *Felki* Viktor felvilágosító beszédei s fáradságot nem ismerő agilitása folytán, a harmadik hadikölcsönre 50 ezer koronát jegyeztek. Ebben a községben így a májusi és a mostani befizetett jegyzések összege 100 ezer koronán felül van.

— **Diákok és a kertészet.** A kultuszminiszter a földek művelése, különösen a kerti vetemények természetese érdekében felhívást intézett a középiskolák igazgatóihoz s tanári testületeihez. Ajánlja egyuttal, hogy a testgyakorló egyesületeket alakítsák át kertművelő egyesületekké. A Dunántul néhány főgimnáziumban ez az egyesület már meg is alakult.

— **Próbavágás.** Kaposvárott a városi hatóság husszékét szándékozott felállítani. Előbb azonban próbavágást végeztetett. Levágtak egy 300 kgmmos fiatal szarvasmarhát. Az elejét 4 l 6 K-ért, a hátulját 4 l 44 K-ért mérték. A kaposvári meszarosok 5—6 K-ért mérik a húst, a hatósági szék husa még sem fogyott el. Száztizenkét kgot ki kellett dobni s ezzel a város a próbavágásra 500 K-t ráfizetett. Persze, hogy így nem is lesz hatóság husszék.

— **Összeírják a szánokat.** A honvédelmi miniszter rendeletet adott ki, hogy a hatóságok összeírassák a hadvezetőség részére szükséges szánokat. Beleszámlítják a személy- és teher szállító s kézi szánokat s a rődlákat is. Az összeírást hamarosan megkezdik, mert eredményéről sürgős jelentést kell küldeni a hadvezetőségnek.

— **Hirdetmény.** A városi adóhivatal figyelemzteti a háztulajdonosokat, hogy a már kezeikhez lekézbesített házbérvallomási íveket pontosan kitöltve 1915. évi november hó 30-ig alulír hivataltalhoz okvetlen beadják. Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, azt megbírságoják.

— **Egyévi önkéntesek áthelyezése a tartalékba.** Az egyévi önkénteseket — még azokat is, akik a tényleges évüket nem töltötték be —

tartalékos hadapródokká nevezik ki. A tartalékos megnevezésnek ez esetben csak az a célja, hogy a kinevezett hadapródot megkülönböztesse a hivatásos hadapródtól.

— **A hadbavonult diákok tandíja.** Azoknak az 1897-ben született középiskolai tanulóknak akik katonai szolgálatra alkalmasnak találtak és már be is vonultak, a vallás- és közoktatásügyi miniszter megengedte, hogy a már befizetett tandíjuk érvényben tartassék arra az időre, amikor tanulmányaik folytatását ismét megkezdhetik.

— **Tengerihál a hadifoglyoknak.** Ma érkezett meg Somogyvármegye aispánjához a hadügyminiszternek a foglyatáborokhoz intézett rendelete, melyben értesíti a parancsnokságokat, hogy a belföldi huskészetek kímélése céljából a hadifoglyok élelmezésérg nagy mennyiségű tengeri hal-készletet szerzett be. A mezőgazdasági és egyéb munkákra kiadott hadifoglyok élelmezésére az ötvennél több hadifoglyot foglalkoztató munkaadónak tehát kötelezniök kell magukat, hogy hetenként kétszer tengeri háll táplálják foglyaikat. A halat a foglyatáborokból szereshetik be, ahol egy hordó (körülbelül 500 drb.) héring 70 koronáért, egy métermázsa Klippfische pedig 18 koronáért kapható.

— **A háztartási réz- és nikkeledények beváltása.** E hó végéig a kormányáltal megállapított összegben önként beválthatók a háztartási réz- és nikkeledények. Az ezidő alatt be nem váltott edények és egyszerű háztartási eszközök rekvirálás alá esnek és a megtérítési összeg jóval kevesebb lesz.

— **A tűzkereszt.** Hónapokkal ezelőtt beszélték, hogy a király rendjelet alapít, melynek tűzkereszt lesz a neve. Most már egészen biztos forrásból hírlik, hogy rövid időn belül meg lesz a tűzkereszt. A tűzkereszttel akarják elejét venni annak, hogy azok, akik nincsenek kiűntetve, ne érezzék magukat többé kevesebbnék, mint a kiűntetettek. Kétféle kereszt lesz: első és második osztályú. Az első osztályú tűzkeresztet azok kapják, akik tűzvonalban voltak és vannak. A második osztályú pedig azok, akik a belső hadtáptérleten teljesítenek és teljesítettek szolgálatot. A tűzkeresztet a katonák, ugy a tiszték, mit a legénység gomblyukban fogják hordani és pedig ugy, hogy teljesen látható legyen. Ezzel a rendjellel egy csapásra elintéződik a kávéházi Konrádok kíváncsi kérdése: volt-e a fronton?

— **Motoros vasutak karambolja.** A síófok—kaposvári vicinális vonalon, Tab és Kapoly állomások között két motoros vonat a nyílt pályán egymásba rohant. Az összeütközés oly heves volt, hogy mindkét motor teljesen megrongálódott. A karambolnak öt sulyos és kilenc könnyebb sebesültje van. A legsúlyosabban *Hunyady* Lajos fűtő és *Palfy* József mozdonyvezető sebesültek meg. Előbbi agrárközdeáson kívül sulyos belső sérüléseket is szenvedett, míg az utóbbi jobb karját törte. Három utasnak nyakát és fejét sebeztek meg sulyosabban a darabokra tört ablaküvegek. Mivel a katasztrófanak csakis az lehet az oka, hogy az egyik állomásról előbb indították el a motoros vonatot, megindult a vizsgálat annak kiderítésére, hogy melyik állomáson történt a könnyelmű mulasztás, amely ilyen borzalommal végződött.

— **A háborúból hazatérő munkásokért.** A magyarországi munkások képvisellete megkérte a kereskedelmi minisztert, hogy a kormány már most gondoskodjék azokról a munkásokról, akik a háborúból visszatérnek, munkához azonban rögtön nem juthatnak. A miniszter kijelentette, hogy a kormány kész arra, hogy a háború befejeztével a közmunkák kiadását megkezdje. Az az eszme is felvetődött, hogy a kormány nagyobb összegű segélyt folyósít a háború után munka nélkül levő munkások részére.

— **Eke a rokkantak számára.** Ifj. *Sporzon* Pál, magyaróvári gazdasági akadémiai tanár olyan ékét talált fel, amely lehetővé teszi, hogy a rokkantak és bének is szánthassanak. A háboruban sok földmives békára lett és hazatérve nem folytathatná meg szokott munkáját. Főképpen a falúba ember nem tud majd egész nap az eke után balágni. *Sporzon* tanár új találmánya ekejére ülőhelyet szerkesztett, még pedig ugy, hogy az eken ülő ember testsulya az eke hátulján felszerelt ke-rekekre nehezedik. Előli emeltyük vannak, amelyeket az eken ülő ember felkézével is megfoghat és ezek segítségével könnyedén kormányozhatja az ékét.

— **A búzából előállított főzöliszt árának leszállítása.** A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli el: 1. §. A búzából az 1915. évi július hó 24. napján 2.726/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet 2. §-a értelmében előállított főzöliszt követelhető legmagasabb ár mm.-kint (100 kgr.) a következőkben állapítatik meg a Duna jobbpartjára: Baranya, Fejér, Győr, Komárom, Moson-Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém és Zala vármegyék, Győr, Komárom, Pécs, Sopron és Szekesfehérvár törvényhatósági joggal felruházott városok 51 korona 44 fillér. 2. §. A főzöliszt a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak azonnal életbe lépnek. Egyes törvényhatóságoknak a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg indokolt esetekben megengedheti, hogy a jelen rendelet életbe lépése előtt előállított főzöliszt készleteiket az emittelt listre vonatkozólag a 2.727/1915. M. E. számú rendelettel megállapított legmagasabb áron tovább is árushassanak. Munkásoknak, akik főzölisztet közvetlen fogyasztás céljaira a 2.072/1915. M. E. számú rendelet rendelkezéseiből kifolyólag árushatnak, a jelen rendelet életbe lépésének napján raktáron levő készleteik forgalomba hozatalánál az 1915. évi november hó 22. napjáig bezárólag a 2.727/1915. M. E. számú rendeletben megállapított árakat szabad felszámítaniok. 3. §. A jelen rendelet ellen elkövetett visszaélések a 2.727/1915. M. E. számú rendelet 6. §-a szerint büntetendők. 4. §. A jelen rendelet életbe lépésével a 2.727/1915. M. E. számú rendelettel a főzölisztet nevező megállapított legmagasabb árak hatályukat veszítik; az idézett rendeletnek minden többi rendelkezése a listénemre vonatkozólag is érvénybe marad. 5. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

— **A malommunkások felmentése.** A kereskedelemügyi miniszter a hatóságok útján az alábbi értesítést közli a malomtulajdonosokkal. A hazai malomok üzemük fenntartására az utóbbi időben gyakran kéri a katonai munkások kirendelését. Minthogy a kérelmek újabbán már nem teljesíthetők, a honvédelmi miniszter hozzájárult ahhoz, hogy a malomok bevonult és a mögöttes országrészekben lévő népfőlképzési szolgálatot teljesítő malomalkalmazottak, a legkivételesebb és külön méltányolást érdemlő esetekben korlátozott időre visszaadassanak. Ily irányú kérelmek, rendes följelentési javaslat alakjában a kereskedelemügyi miniszterhez intézendők. Megjegyzni azonban a miniszter, hogy csakis magyar honosok menthetők fel.

— **A csalán használhatósága.** Németségben általában jelszavak: mindent felhasználni mindennemű növényt feldolgozni. A csalán használhatóságát illetően a következő ismertetés forog közközben. A csalán, mely a legsilányabb földeken megterem, semmiféle ápolást nem igényel, nagy hőseget és szigorú hideget elbir, igen hasznos növény, mely jóval több figyelmet érdemelne, mint amilyenben általában részesítik. Az érett csalánmag a házi szárnyasok számára elsőrangú takarmányul szolgál, amennyiben a vele való etetésnél a baromfiak téli időkbén is szorgalmasan tojnak. Hasonló eredmény érhető el a szárított s vízben megfőzött csalánlevelekkel is. A csalán a konyhában is hasznosan értékesíthető. Ha még oly kemény húst csalánlevelekkel megfőzünk, az porhanyóssá válik s ha nyers hús közé csalánleveleket teszünk, az jóval tovább eitartható, mint ropeszen. A csalánlevelek tavaszvárak számára elsőrangú takarmányt képeznek. A tehének csalánval való etetés esetén jól fejnek, némely betegséggel szemben nagyobb ellenállást képesek kifejteni s jobban hiznak. A csalán szárai is hasznosnak értékesíthetők. E szárazakat megpörköljük s a kenderhez hasonló módon kezelik, az így nyert rostokból készülnek az ismert csalánvásznak.

— **Vadgesztenye értékesítése.** Hazánkban a vadgesztenyét csak ritka esetekben gyűjtik össze s hasznáják takarmányozási célokra. Minthogy a vadgesztenye kb. 28–30% tisztá keményítőt tartalmaz, az megfelelő feldolgozás után élelmezési célokra is használható. Az érdeklődés körében mozgalom indult meg, hogy Németségben a vadgesztenye szedése szervezteséssé avágó. A nagyobb quantumok kerüljenek feldolgozásra. Az esetben, ha a hazánkban nagy mennyiségekben előforduló vadgesztenyét otthon jobban fel nem használják, remélhető a német piacokon tekintélyes quantumokat lehetne elhelyezni.

— **Az ujbór első fejtése.** Az első fejtés idejét tekintve, számos ferde nézettel találkozunk. Így igen sokan azt tartják, hogy a sóprú a bor anyja és arról nem szabad tavasz előtt lefejtetni. Hogy ez mily téves nézet, azt csakhamar beláthatjuk, ha meggondoljuk, hogy a borsóprú csupa könnyen bomló, sőt már jórésztben fölösleszárakból, indult anyagokból, elhalt erjesztőgombákból, rothadó, nyálkás anyagokból, penészgombákból, továbbá sárból, homokból stb. áll, tehát csupa oly anyagokból, amely nem való a borba és annak ízét, színetét csakhamar igen kellemetlen módon befolyásolhatja. Minél gyengébb a bor, annál hamarabb történik benne ezen anyagoknak fölbomlása, tehát annál indokoltabb az első fejtéssel való iparkodás. Mielőtt a bor zajos erjedése megszűnt és kissé megüstült, közönséges asztali borkra nevezé elkerült az első fejtés ideje. Minél erősebb zamatosabb a bor, annal későbbre lehet azt használni. Közönséges asztali borknál a szüretet követő 6–8 het eltelével meg lehet ejteni az első fejtést. Különösen a kevés savtartalommal bíró és csekély szesztartalmu homoki borknál nagyjelentőségű, hogy az első fejtéssel fölösleges módon ne keselkedjünk. Az ujbór fejtésére nevezé szabály, hogy az nyíltan, vagyis csapon át úgy történjen, hogy a levegő minél tökéletesebben érje. Kivételt képeznek azonban azok a beteges hajlandóságú borkok, amelyeknél a barnatörsre való hajlamosságot lehet megállapítani. Ezeket nem szabad nyíltan fejteni, hanem a levegőnek lehetőleg tökéletes kizárásával, erősen kenezett hordóba kell átfejtetni. Az első fejtés előtt tehát vegyünk mintát a fejtésre kerülő hordókból és állapítsuk meg, hogy barnatörsre hajlandók-e vagy nem. Fehér palackot felig töltsünk borral, levegővel erősen összszárítsuk és pár napig figyeljük. Ha ez idő alatt csak közönséges zavarodást észlelünk rajta, akkor egészséges, ellenben ha kávébarna gyűrű képződik a tetején, amely mind nagyobb méreteket ölt, akkor beteg és zártan kell átfejtetni.

— **A lótenyésztés kímélése.** A háború és az azzal kapcsolatos nagymérvű löelhullások következtében az ország lóállományában lényeges csökkenés állott be, aminek pótlása és ugy a ló, mint különösen a kancaanyagnak minden lehető eszközzel való emelése a jelen egyik legfontosabb feladatát képezi. A földművelésügyi miniszter épen azért leiratban fordul az összes vármegyei lótenyésztési bizományi elnökökhöz, hogy minden eszközzel közrehasznassanak, hogy az ország lótenyésztése e rendkívüli idők alatt is a megfelelő támogatásban részesülhessen és eddigi magas és világszerte ismert színvonalát továbbra is fenntarhassa. Közli a miniszter, hogy a cs. és kir. hadüminiszterrel egyetértőleg megállapodott, hogy a tenyészkanca a kiemelés alul megkíméltenek, különösen a magyar szent korona országait illetve minden olyan kanca, mely már a megalakult vagy most megalakuló tájfajtatenyésztés törzkönyveiben fel van véve, s mint tenyészkanca bíráltatik el és a kiemelés alul mentesítve van.

A háború krónikája.

November 14. Visegrádi csoportunk elfoglalta a szerbek előretolt állásait a Lim alsó folyásánál. Gallwitz tábornok hadserege elfoglalta a Jastrebac-hegység szorosainak magaslatait és 1100 szerbet fogott el.

A bolgár hadsereg folytatta az átkelést a Moraván.

Cartorijstól északnyugatra uja visszavertük egy támadását. Ezenkívül csak tüzérségi harc volt.

A nyugati harctéren nincs ujság. Az egész görcei harcvonalon ujjabb nagy csata dúl. Az olaszok egyre támadnak és kétségbeesett erőfeszítést fejtenek ki. Uj próbálkozásuk is hiábavaló: vitéz csapataink visszaverik a támadókat. A törökök a Dardanelláknál elsüllyesztették egy angol buvárhajót. Az ellenséges hajókat a törökök megfutamták.

Angolország elhatározta a Dardanella-akció abbahagyását.

November 15. Szerbiában heves harcok közt mindenütt előre haladunk. A foglyok száma egyre növekszik. A bolgárok is jól mennek előre.

A Cartorijstól északnyugatra levő ellenséges állásba betörtünk és 1500 oroszot fogtunk el és 4 géppuskát zsákmányoltunk. Rafalovkától nyugatra orosz támadásokat visszavertünk.

Az olaszok valamennyi előretörését véresen visszavertük. A Monte dei sei Busiától délre levő

szakasz előtt, valamint a görcei hídfő előtt már ágyutüzünk meghegyiott minden támadó kíséretet.

Több repülőgépek bombázták Veronát. A török harctéren időnként megszűnő tüzérpárbaj volt.

November 16. Az oroszokat a Styr egész nyugati partjáról visszavertük. A visszavert ellenség utközben fölggyujtotta az elvesztett helységeket. Északon, Smorgon vidékén súlyos vereség érte a támadásával kudarcot vallott ellenséget.

Valamennyi hadseregünk üldözi a szerbeket, akik csak egyes helyeken fejtenek ki ellenállást.

A Kövess-hadsereg ismét 850 szerbet ejtett foglyul és két géppuskát zsákmányolt.

A bolgárok ma bevonultak Prokupljevóba, ahol hat darab 12 centiméteres mozsarat, 19 lövészercsőt zsákmányoltak és 7000 foglyot ejtettek. A greaci pályaudvaron 150 vasúti kocsit foglaltak le. Az első számfőnöki szerb ezredben zendülés támadt, amelynek során megölték Pribicevics ezredes ezredparancsnokot, a Ferenc Ferdinánd trónörökös királyi herceg ellen való összeesküvés egyik főcinkosát. Az ezred ezután szétszóródott a közeli falvakban.

A doberdói fensík szakaszán hevesen folyt a harc.

A Monte San Michele északi lejtőjén az olaszoknak sikerült nevez tüzérségi tűz által ütött rosen állásunkba behatolni. Ellenátmadásunkkal azonban arcvonalunk elvesztett részét teljesen visszafoglaltuk és az olaszoknak rendkívül súlyos veszteséget okoztunk.

November 17. A szerb harctéren az üldözés mindenütt előrehalad. Kövess tábornok egy német hadosztóba a Krájevóbi Novibazárba vivő út mindkét oldalán előrenyomulva birtokba vette Uszet. Az odább keletre előrenyomuló osztrák és magyar csapatok Babicanál áthaladtak Raska-Kursumlja uton és rohammal elfoglalták a Lucak-hegyen lévő szerb elsáncolt állásokat. Itt a védőcsapatot (3 tisztet és 110 főnyi legénységet egy gépfegyverrel) elfogták.

Német és bolgár hadosztályok észak és kelet felől Kursumljához, több utvonallal csomópontjához közelednek.

Az orosz harctéren nincs ujság. A doberdói fensík északi szakasza tegnap is a legmakacsabb harc helye volt. A görcei hídfő előtt az ellenségnek egy, a Podgora-magaslat ellen intézett támadását visszavertük.

A franciák háromszor is megkísérelték, hogy a november 14-én Ecurietől északkeletre tőlük elvett árkot ismét visszafoglalják. Valamennyi kísérletük meghegyiott.

A török harctéren a szokásos időszakos tüzérségi kölcsönös tüzelés és bombaharc egyre tart.

November 18. A szandzsák határán küzdő osztrák és magyar csapatok a montenegróiakat visszavetették a Limen túl.

A szerbek üldözése mindenütt folyik.

A németek kezében több mint 2000 fogoly, egy géppuska és két ágyú maradt.

A bolgárok 1700 foglyot ejtettek és sok hadianyagot zsákmányoltak.

Az orosz harctéren nincs ujság. Tegnap a görcei szakaszon nem volt nagyobbarányú harc.

A nyugati harctéren nevezetesebb esemény nem történt.

November 19. A szerbek üldözése a lehető legmostohább időjárás ellenére jól halad.

Bolgár csapatok megközelítették a Radan magaslatait és az e hegységtől délkeletre levő területet.

A cartorijstól északra eddig 2500 orosz temettünk el és 400 frissen ázott sirt számláltunk össze. Több ezer puskát és nagymennyiségű lövészt zsákmányoltunk.

Az olaszok nem támadnak. Görcei rendkívül hevesen bombázzák az olaszok. Repülőink a belunói kaszárnyákat bombázták.

Egy jó családból való ügyes fiu azonnal felvétetik EISEL JÓZSEF vas- és fűszerkereskedésében Veszprémben : : :

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. — 51

Az északi tartományokéval együtt bukott meg Barcelonának elszakadási politikája is s hozzá még a város nagyrésze is elpusztult az ostrom alatt. Ellen-szenvük a spanyol kormány iránt még jobban fokozódott, mikor a Bourbonok fékentangra fölépitették a Citadellát és a várost körülzáró sáncokat, ami a rohamosan fejlődő város terjeszkedését nagyban akadályozta. Végre 1860-ban nyílt városá lett és semmi sem állt többé útjában a szabad terjeszkedésnek. Az ellenszenv a spanyol kormánylat irányában most is megvan és újabb tápot nyer a nagyszámu munkásság szocializmusában is. Ez már határozottan köztársasági irányban halad és magán viseli a román népek szocializmusának romboló jellegét. Nyomai láthatók Barceloeában az öt év előtt lezajlott forradalom jellegének. Templom-romok, megsemmisített könyvtárak jelzik a barcelonai szocializmus szélső irányát.

A fölzigatott tömeg még azokat a házakat se kimélte, melyekben az ő elhagyott utcai gyermekei ellátást, nevelést nyernek ingyen. Így nem kimélték a piaristák kollégiumát sem, melynek udvarán és falai közt a szegény gondozatlan gyermekek százával nyernek befogadást és atyai gyengéd ápolást és nevelést. Meg lehet jósolni, hogy Barcelona még igen sok gondot fog okozni a spanyol kormánynak. Tűzfészkek az, melynek lappangó tüzet bármilyen váratlan alkalom ujra lángrollobbanthatja és beláthatatlan következményű forradalomba sodorhatja.

Minden fővárosnak minősíti Barcelonát és nem is mulasztott el semmit, amivel legalább is Katalonia fővárosának a jellegét kidomboríthatta. Szobrai közül talán az egy Kolombusz-szobor az, mely nem hazai és első sorban helyi vonatkozású. Az egyetem-téren látjuk a katalonai párt vezérének, az 1902-ben elhalt Róbertnek emlékét, a Rambla de Catalunán a katalonai nemzetgazdászának Güell-nek álló szobrát, nem messze innét a katalonai költő és zenészek Clavé-nak emléke van megörökítve. A Rambla del Centro-n a barcelonai születésű költőnek Soler-nak márványszobra hirdeti, hogy a város is adott költőt a szűkebb hazának, Kataloniának. A Santa Maria del Pino templom egyik kápolnájában a barcelonai festőművésznek, Villadomat-nak sirja képezi a lokális nemzeti kegyelet tárgyát.

A kikötő közelében a katalonai tengerész-nagyságok: Lopez és Galceran Marquet szobrai hirdetik, hogy Katalonia, élén Barcelonával, a tengeren is tud nagy alakokat fölmutatni. A helyi szentje se hiányzik Barcelonának: a spanyol góli stílus remekének mondható Katedrálisban látható Szent Olegarius (1136.) püspöknek alabastrom sirja, ugyanott Szent Eulália sirja. Kidomborodik mindenfelé Katalonia helyi védőszentjének, Szent Györgynek az emléke is. Nem hiányzik a régi királyi palota sem, a barcelonai grófok és aragoniai királyok egykori lakóhelye, mely most „Archivo general de la Corona de Aragon” néven helyi érdekű nemzeti régiségek gyűjteménye.

Általában mindeben kidomborítható a külön nemzeti jelleg, mely alig hozható vonatkozásba az egyetemes spanyol nemzeti érdekekkel. Talán mindennél jobban kidomborítja ezt a külön katalonai nemzeti jellegét a Casa de la Diputacion, ez az 15. századbeli épület, mely a külön jogaikra annyira féltékeny katalonai országos rendeknek volt a tanácsközhelye. Most, a Spanyolországba történt bekebelezés óta, tautománygyűlések céljaira használják országgyűlés helyett. Itt van a sárkánnyal küzdő nemzeti védőszentnek, Szent Györgynek egy kápolnája is, mely mintegy jelképezve az ország megárvulását, most őresen áll.

Ezek az emlékek mind alkalmasak arra, hogy ébren tartásuk Kataloniában és Barcelonában a nemzeti különállás gondolatát, mely — mint láttuk, — annélkül is megvan a történeti múlt alapján. Nem hiányoznak tudományos és művészeti célokát szolgáló intézetek sem, melyek egy fővárosban megkívántatnak. Egyeteme, muzeumai, mint a Museo del Parque, Museo de las Artes, Palacio de Bellas Artes, Provinciamuseo, mind tudományos és művészeti céloka hivatvák szolgálni.

Ami mindenek fölött kedvessé, vonzóvá és felelőssé teszi a várost, az a már említett finom

érdek a fásítás iránt. Főbb utcái és terei csupa platán-, de különösen palma-sorokkal vannak díszítve, mihez hasonlít Európában sehol se találni. Európa sokkal délibb fekvésű városaiban nyoma sincs annak az igazi pálmakultusznak, ami Barcelonát annyira kiemeli Európa összes városai közül. Érzi mintegy a város, hogy sokkal több joga és oka volna fővárossá tenni, mint Madridnak. Érzi magában a duzzadó ifju erőt, de nem tud érvényesülni.

Spanyolország egyes vidéhei az egységes nyelv mellett is sok ellentétet mutatnak, melyek ha nem is jelentkeznek olyan sűrűn, mint az északi tartományoknál, első sorban Kataloniánál és fővárosánál Barcelonánál, azért mégis megvannak és alkalomadtán bizonyos formában jelentkeznek is. A déli részek, melyekben az arab elem hatása jobban látszik, mint bárhol, sokszor éles ellentétben állanak típus, vérmérséklet, kultúra és más egyéb téren az északi tartományokkal. A déli részek állottak legtovább arab uralom alatt és az arab kultúra hatása ott is látható legjobban. Ez alkalommal nem volt céloom foglalkozni a déli tartományokkal. Az arab kultúra emlékei, annak hatása minden téren sokkal tágasabb mező, semhogy azon eredményesen végigsietni célravezető volna. Ezért, mikor Spanyolországról futólag egyet-mást elmondottam, csakis az északi részekre terjeszkedtem ki és szándékosan érintetlenül hagytam azt a gazdag tárházat az arabok kulturális emlékeinek, melyhez fogható Spanyolországon kívül sehol sem található. Talán még lesz idő és alkalom azzal is foglalkozni és megismerkedni a spanyol föld legműveltebb korszakának emlékeivel is. (Vége.)

IRODALOM.

* Az **Egyházi Közlöny** (szerkeszti: Hivatal József) XXVII. évfolyam 46. számának tartalma: Vezércikk. Irta: Saly László vezér., Requiem aeternam. — Egyetemes Egyház. A pápa levele Sienkiewiczhez. — Gotti bibornok betegsége. — Amiette bibornok római utja. — Fölfedezés a vatikáni könyvtárban. — A vatikáni nagykövetségünk palotája. — Ferrari bibornok békevágya. — Gyászmise X. Pius pápa lelkiüdvéért. — A vatikáni holland követ temetése. — A vatikáni olasz katolikusok és Németország. — Az Osservatore a nemzetközi érintkezésről. — Szent Anna leányainak generális káptalanja. — Kinevezés. — Katholikus ifjusági kongresszus. — A kegyelmet kieszköző pápa. — Békekönnyörgés. — A népszövetség új elnöke. — A felső-elszászi menekültek támogatása. — Fröhvirth nuncius bibornoksága. — Mercier lemond? — A belga kormány és a pápa. — Egyházi reform Oroszországban. — Lengyelország vallási statisztikája. — A ruthén üldözés történetéből. — A varsói érsek ajándéka a zsidóknak. — A pápa és az örmények. — Az osztrák püspöki konferencia. — Az eperjesi püspök kitüntetése. — Egyházjogász. Dr. Sipos István Háborus esketés. (II). — Lelkipásztor. Mayer Ker. János. Az intelligencia és a lelkipásztor. — Közigazgatás. P. Schrott Pál. Az 1894. évi XXXIII. t. c. és a katonai anyakönyvi kivonatok. — Igószertű kérdések. Vodicza Imre. A lengyel katolikus Egyház. — Különféle. Hodogeus. A hágiográfia megajvitása — Dr. Orientalis. Németország és az izlám. — Irodalom. (sz. g.) Marientrost. — (Dr. F. L.) Im Heerbann des Priesterkönigs. — (Dr. O.) Der Weg zum innern Frieden. — Adóügyi döntvények és határozatok. — Egyházi művészet. Krisztus Pilátus előtt. — Személyi hírek és apróságok. — Memento. — Szerkesztői üzenetek. Hirdetések. Szerkesztőség és kiadóhivatal. Budapest, VIII., Esterházy-utca 19. sz. — Előfizetési ára egy évre 12 korona.

* A „**Vasárnapi Ujság**” minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-krónikával” együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyaníjt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára félre 2 korona 40 fillér.

* Az „**Élet**” szépirodalmi és művészeti hetilap. (Szerkeszti Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kiténő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizetési ár félre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Vizi

nádból készült kosarakat is vásárolhat
már

egy korona

árért a „Sebesültek karácsonyfája”
bazárban.

Megnyílt e hó 20-án.

A márkói községi korcsmát

1915. december 5-én
délután 2 órakor 1916.
január hó 1-től négy
évre bérbe adják.

**Az árverést a birói laknál
tartják meg.**

Gondot okoz Önnek

hogy mivel lepje meg szeretteit karácsonyra?
Vegyen kosárkakat cukorka, szivar, szivarka
vagy virágok elhelyezésére

**: a Sebesültek
Karácsonyfája Bazárban**

Tojásos

tarhonyát

tiszta nullás buzalisztból ké-
szítve 5 kg.-os csomagban 10
koronáért bérmentve szállí-
tok utánvetéssel vagy a pénz
előzetes beküldése ellenében

ZIEGLER F., Nagymegyér
Komárom megye.

Fogászati műterem

Veszprém, Rakóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Interurbán

Wellner Gyula

régi jó hírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpaddás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.



HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. **ORGONÁK** átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére **HARMONIUMOKAT** jó erős kivitelben készítek. **ZONGORÁK** javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

veszprémi főügynöksége

elfogad tűz-, jég-, betörési, bal- eset, szavatossági, élet- és járadék-biztosításokat.

A társaság a legrégebb és legnagyobb magyar biztosító intézet; — biztosítéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s így minden tekintetben a legnagyobb biztonsgót nyújtják.

Irodai helyiség: Szabadi-utca 3. sz. földszint. Képviseli: **SULY LÁSZLÓ.**

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő, ásványvíz nagy raktára
VESZPRÉM.

Telefon: 55. — Sürgőnycim: Bakos Veszprém.

Ajánlom az őszi idényre bel- és külföldi csemegeárukat, válogatott fűszerek, idei aratású tea- : különlegességeimet. :

Teasütemények, csokoládék, kakaó és gyermektápszerek. Mindennemű hal- és huskonzervek.

Befőttek, lekvárok, Jams- rum, likőrök, cognac és pezsgők, bel- és külföldi borok. — Kávékban nagy : választék. :

Gőzkávépörköldé

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági cikkek. — Illatszerek. Finom hentesáruk. : Prágai sonka. :

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig minden néven rendezendő

ugymint: rüpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetőmenyek, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyzék, meghívók, eljegyzési és esketési tudósítások, számlák, címkek, stb. stb., jutányos árakon számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek letarás szerint fűzve vagy beköttve szállittatnak. Hivatalos levélpapírok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyvonalas csinos vizsgalapok, tet-észszerinti mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér irodai, ugyazintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61